

og om det beklagelige i, at Tallet paa manglende Boliger er saa stort, som det er. Men vi har oplevet andre Tider, da der stod langt flere Lejligheder ledige her i København — og det endda paa en Tid, da Byen var mindre end nu —, end der nu mangler Lejligheder. Det offentlige Forhold overfor Byggeriet har hidtil været af en ejendommelig Art. Staten, det offentlige, har paa den ene Side staaet med Løfter, man har sagt til Folk: Vil I bygge, skal I faa Kommunitilskud, Statstilskud, Statslaan, Skattelempelser og al den Slags Ting, og det var jo egentlig meget lokkende. Men hvad der betog og den Dag i Dag betager disse Løfter noget af deres Tilløkkelse, er det, at der om ikke just fra Statens Side, saa dog offentlig fra mange Sider er fremsat jeg havde nær sagt Trusler overfor Ejerne af gamle Ejendomme. I Modsetning til de Løfter, man giver dem, der paatager sig at bygge nye Ejendomme, vender man sig med en Art Trusler mod Ejerne af gamle Ejendomme, Trusler om, at de kan vente nye Skatter, Skatter til Opnaaelse af forskellige i og for sig gode Formaal. Saa længe man opretholder denne Dobbeltstilling, saa længe der ikke er den fornødne Tryghed med Hensyn til det Forhold, her er Tale om, tror jeg, det vil blive vanskeligt at faa Byggeriet rigtig i Gang.

Man kan nok henvise til, at dem, der en Gang har bygget, behøver man ikke at tage større Hensyn til, de sidder nu en Gang i Saksen; men man kan ikke lukke Øjnene for, at de, der skal lokkes til at bygge, om nogle Aar, før eller senere, kan komme til at sidde i den samme Saks, de kan blive underkastet de samme Regler og de samme Skattebyrder, som hænger truende over Ejerne af de gamle Ejendomme, og det giver ikke den Tryghed, som der nødvendigvis maa være i dette Forhold, for at man virkelig skal kunne komme ind paa den gode gamle Vej, hvor det var de private, der sørgede for at løse den store og betydningsfulde Samfundsopgave, som det i Virkeligheden er at bygge. Jeg kan ikke komme bort fra, at de Folk, der bygger til sig selv og maaske, baade til sig selv og til andre, i Virkeligheden udretter et Arbejde, som har den allerstørste Betydning for Samfundet, og den Dag, da denne Opgave ikke kan røgtes af dem, bliver den meget vanskelig at løse. Det, der betinger, at vi hurtigst muligt kan komme tilbage til de gamle Forhold, er sikkert dette, at vi vender tilbage til de gamle frie Forhold og genskaber den gamle

Tillid til, at de, der bygger, kan vente ikke i særlig Grad at blive fortrædiget fra det offentlige Side. Man kan drøfte, hvorvidt nye Byrder vil falde paa Ejerne eller Lejerne, men Forholdet vil altid blive det, at for saa vidt de kan væltes over paa Lejerne, vil de blive væltet over, og i modsat Fald bliver det Ejerne, der kommer til at bære dem; i hvert Fald forholder det sig saaledes, at de nye Byrder, der er Tale om, bliver en Skattebyrde paa Boliger, og Boliger skulde ligesom Brændsel og Brød ikke ved offentlige Foranstaltninger i særlig Grad fordyres. Derfor vil jeg gerne henstille ved denne Lejlighed, at hvad Stat og Kommune end gør for at fremkalde Byggeriet, maa dette Arbejde i særlig Grad tage Sigte paa en hurtig Tilbagevenden til de gamle Forhold, der er de sundeste og billigste for Staten.

Jeg skal, som sagt, ikke komme ind paa Enkeltheder i Lovforslaget, dem har den højtærede Indenrigsminister i Gaar gjort Rede for, og der er derfor ingen Anledning for mig til at komme ind paa dem. Der er dog en enkelt Bestemmelse, som jeg gerne i Tilslutning til nogle Udtalelser, der blev fremsat af den højtærede Indenrigsminister i Gaar, vil nævne, og det er Bestemmelsen om, at Overenskomster mellem Ejere og Lejere om Forhøjelse af Lejen i bestaaende Lejeforhold er gyldige mellem Parterne uden Nævnenes Samtykke. Den højtærede Indenrigsminister gjorde meget rigtigt opmærksom paa, at det ikke er Meningen med denne Bestemmelse, at der nu pludselig skal ske en almindelig Lejeforhøjelse; og saafremt en Lejer ikke vil godkende en Lejeforhøjelse, skal i hvert Fald en eventuel Lejeopsigelse godkendes af Nævnet, og deri ligger en Garanti for, at denne Bestemmelse ikke vil blive misbrugt. Men det er meget muligt, at den er blevet misforstaaet, og at den ogsaa af nogle for glubske Ejere her i København, hvor Forholdene er vidt forskellige fra Forholdene i Provinserne, benyttes til at indkassere en Lejeforhøjelse under en ikke synderlig tiltalende Henviisning til Boligloven, der endnu ikke er blevet vedtaget. Jeg vil derfor gerne i Tilslutning til det, den højtærede Indenrigsminister udtalte i Gaar, anbefale, at Lovforslaget, inden det forlader dette høje Ting, undergaar den Forandring, at Datoen i § 4, ikke for Lovens Ikrafttræden, men for de paagældende enkelte Bestemmelers Ikrafttræden, forandres fra 5. April til henimod den Dato, da Loven antages at ville træde i Kraft, eller maaske en senere Dato; jeg ser ikke